

Cuprins

Prefață – <i>Scoțianul uitat în infern</i> de Ion M. Ioniță	5
Introducere	13
Capitolul 1 – <i>O să te mai întorci vreodată?</i>	19
Capitolul 2 – <i>Gelozie</i>	56
Capitolul 3 – <i>Pământ al speranței și al gloriei!</i>	83
Capitolul 4 – <i>Marșul morții</i>	118
Capitolul 5 – <i>Trecătoarea Focul Iadului</i>	141
Capitolul 6 – <i>Podul de pe râul Kwai</i>	174
Capitolul 7 – <i>Este păcat să minți</i>	205
Capitolul 8 – <i>Călătorie sentimentală</i>	233
Capitolul 9 – <i>Întoarcerea din morți</i>	255
Mulțumiri	289
Index	291

Prefață

Scoțianul uitat în infern

În 2010, Alistair Urquhart, un liniștit om de afaceri din Scoția, intra în rândul scriitorilor, debutul său fiind însă unul cu totul deosebit. Autorul avea în acel moment 91 de ani, dar hotărârea lui de a publica o carte la această vârstă nu venea din dorința de a-și câștiga celebritatea la bătrânețe sau de a bate vreun record după aproape un secol de viață.

Cu puțin timp înainte, în septembrie 2008, veteranul scoțian a putut fi observat în Fisherman's Warf, în portul orașului San Francisco, una dintre cele mai vizitate zone turistice ale metropolei americane. Aici s-au stabilit, acum aproape două secole, imigranții italieni, care au dezvoltat pescuitul și, bineînțeles, au deschis restaurantele la care se servesc preparate pe bază de fructe de mare. Unele dintre aceste localuri funcționează și în ziua de azi.

Alistair Urquhart nu venise însă la San Francisco pentru faimoasele restaurante, ci pentru a vedea cu ochii lui celebrul submarin USS *Pampanito*, relicvă a celui de al Doilea Război Mondial, transformat în navă-muzeu și tras la chei în Fisherman's Warf. *Pampanito* a efectuat șase misiuni în Pacific și a scufundat șase nave ale marinei japoneze. Restaurat, submarinul este una dintre cele mai populare nave-muzeu din Statele Unite ale Americii.

În turul său, Alistair Urquhart, s-a oprit mai mult timp în cabina de comandă a submarinului. Și-a imaginat cum, de aici, căpitanul navei, Paul Summers, a dat, în noaptea de 12 spre 13 septembrie 1944, ordinul de a torpila unul dintre vasele unui convoi japonez pe care îl urmărea de ceva timp. Cinci torpile au plecat spre *Kachidoki Maru*, vaporul pe care căpitanul Summers îl vedea în periscop. Două torpile aveau să lovească ținta, *Kachidoki Maru* scufundându-se în 15 minute. A fost una dintre marile tragedii ale războiului. Vasul scufundat transporta 900 de soldați britanici și aliați capturați de armata japoneză, cei mai mulți la capitularea orașului Singapore în 1942.

Deși nava avea la bord prizonieri de război, japonezii au interzis ca ea să fie marcată cu semnul crucii roșii, ceea ce ar fi arătat că nu este un vas de luptă.

Căpitanul american nu a știut ce transportă *Kachidochi Maru*, dar a aflat repede. A avut extraordinarul curaj să rămână la locul dezastrului și să salveze 73 de prizonieri, după care a fost nevoit să plece pentru a nu pune în pericol întreaga navă, știind bine că alți supraviețuitori erau abandonați în valuri.

Între acești prizonieri scăpați în mod miraculos de pe *Kachidoki Maru*, ars de petrolul scurs din rezervoarele navei torpilate, Alistair Urquhart încerca disperat să se mențină la suprafață. Nu a avut norocul să fie salvat de submarinul american. A găsit o plută pe care a plutit cinci zile și cinci nopți fără apă, fără mâncare. A fost zărit, în cele din urmă, tot de un vas japonez, care l-a dus din nou în prizonierat, într-un lagăr din Japonia, pentru a munci în minele de cărbuni. Aici, la câțiva kilometri de oraș, l-a prins bombardamentul atomic de la Nagasaki. Și tot de aici va fi eliberat de americani. Era prizonier de aproape trei ani și jumătate, cântărea mai puțin de 40 kg și trecuse prin orori pe care mintea umană nu le poate înțelege.

Suferise de foame cumplită și de sete, fusese bolnav de malaria, de dizenterie, de holeră, de beri-beri, de ulceratii tropicale, fusese bătut, torturat, închis în carceră.

La cei 90 de ani ai săi, în momentul apariției acestei cărți, *Prizonier la japonezi. Amintirile unui supraviețuitor din al Doilea Război Mondial*, Alistair Urquhart putea fi invidiat de mulți. Avusese o viață lungă. Se bucurase de succes, pornind de tânăr ca băiat bun la toate în orașul natal, Aberdeen, și ajungând să aibă propria afacere. Crescuse copii într-o familie fericită. Și, grație lui Dumnezeu, până la adânci bătrâneți, putuse să-și urmeze marea pasiune și să danseze aproape în fiecare seară în sălile dedicate special amatorilor acestei arte. Spunea la 90 de ani că încă își perfecționează foxtrotul lent, dansul pe care îl iubise cel mai mult și în care ajunsese să exceleze.

Asta se vedea din afară. Nimeni nu ar fi vrut să știe însă ce se întâmpla în mintea lui noaptea, când începeau coșmarurile. Jungla birmaneză. Linia Morții. Foamea. Setea. Razele soarelui lovind trupurile aproape goale ale prizonierilor. Ploșnițele. Malaria. Dizenteria. Holera. Bătaia sălbatică a gardienilor. Torturile inimaginabile. Decapitarea prizonierilor cu sabia. Dezumanizarea.

Pentru japonezii îndoctrinați de șefii lor militari, prizonierii nu erau oameni. Aceștia erau vinovați pentru că s-au predat. Bușido, codul samurailor, fusese transformat în doctrina ce permitea crima în masă. Prizonierii puteau fi uciși de orice gardian, pentru orice motiv. Singura rațiune pentru care nu erau toți omorâți pe loc o reprezenta folosirea lor în cele mai dure lagăre de muncă și exterminare pe care japonezii le înființaseră în vederea construirii infrastructurii de război de care aveau nevoie.

Una dintre cele mai criminale astfel de întreprinderi a fost infama cale ferată dintre Birmania și Thailanda, Linia Morții,

pentru care zeci de mii de prizonieri au fost uciși împreună cu alte zeci de mii de localnici.

Alistair Urquhart a fost acolo. A muncit la calea ferată în cele mai dificile porțiuni ale ei. A fost la Focul Iadului, a fost la podul de pe râul Kwai, a cărui construcție apare în celebrul film cu același nume din 1957. Filmul a înregistrat un succes uriaș și a intrat în istoria cinematografului, câștigând șapte Premii Oscar. În realitate însă, modul în care au fost tratați prizonierii a fost mult mai inuman decât se poate vedea în film. În plus, niciun prizonier nu-și amintește să fi cântat „Marșul Colonelului Bogey” la venirea în lagăr – una dintre faimoasele scene ale filmului – căci nimeni nu ar fi putut să fredoneze sau să fluiera melodia din cauza extenuării.

Mânați de ura rasială, la fel ca nașiții în Holocaust, japonezii au folosit toate metodele pentru a-i extermina pe prizonieri. Infernul, pe cea mai joasă treaptă a sa. Anihilarea ființei umane.

Alistair Urquhart a trăit până la capăt trecerea prin infern. A avut și șansă. În momentele în care era la un pas să cedeze, l-a salvat una dintre figurile luminoase ale lumii ororilor din prizonieratul japonez, doctorul Mathieson. Medicul militar va fi îngerul păzitor al multor prizonieri pe care a făcut eforturi supraomenești să-i salveze, fără să aibă la dispoziție niciun fel de medicamente.

Înrolat la 19 ani în celebrul regiment Gordon Highlanders, Alistair Urquhart a fost trimis în garnizoana Singapore. Aici trebuia să apere Perla Imperiului, cheia stăpânirii britanice în Asia. Capitulara orașului la 15 februarie 1942 în fața invadatorilor japonezi inferiori din punct de vedere numeric este considerată cea mai mare catastrofă militară din istoria Imperiului Britanic. Înfrângerea a arătat că existența acestuia se

apropia de sfârșit, chiar dacă, la încheierea războiului, Regatul Unit se va afla printre învingători, iar Imperiul Japonez, printre învinși.

Alistair Urquhart a trăit toate nenorocirile care au urmat căderii orașului Singapore, considerat, cu aroganță de britanici, o bază militară inexpugnabilă.

Eliberarea sa din captivitate în 1945 nu a însemnat însă sfârșitul coșmarurilor. Pe de o parte, starea sa de sănătate fizică și psihică fusese deteriorată în mod iremediabil. Fostul soldat avea să se hrănească toată viața aproape numai cu orez, singurul aliment pe care corpul său îl mai putea accepta după anii de lagăr în care un pumn de orez plin de viermi era toată hrana pe care o primea după o zi de muncă îngrozitoare. Sufletește, ajunsese aproape de limită, motiv pentru care, la întoarcerea acasă, a avut nevoie de timp pentru a se readapta. Mulți dintre foștii prizonieri s-au sinucis după ce s-au întors traumatizați de experiența captivității. Iar pentru ca lucrurile să fie și mai rele, Guvernul și Armata au căutat să scape cât mai repede de ei, să-i uite pe acești prizonieri. Au fost scoși din rândurile militarilor, deseori fără niciun fel de indemnizație, au fost marginalizați, deoarece erau o dovadă a înfrângerii, iar pe de altă parte, noile realități geopolitice ale Războiului Rece impuneau relații cât mai bune cu Japonia. Totuși câțiva dintre marii torționari cu care și Alistair Urquhart a avut de a face în drumul său prin lagărele japoneze au fost executați imediat după război.

Deși a avut o viață foarte lungă, murind în 2016, la 97 de ani, Alistair Urquhart nu a scăpat nicio zi de amintirea iadului prin care a trecut. Este motivul pentru care s-a hotărât, la 90 de ani, să scrie această carte a prizonierilor uitați, a armatei de fantome de pe râul Kwai, din junglele birmaneze, din măruntaiele vapoarelor iadului, precum *Kachidoki Maru*. Fiind unul dintre

ultimii supraviețuitori, a considerat că este de datoria lui să spună ce au îndurat el și camarazii săi în prizonieratul japonez. Pentru că foarte puțini au vorbit. Erau așa de traumatizați după război, că nu a putut să spună nimic, nici măcar soțiilor sau rudelor apropiate.

Cartea lui Alistair Urquhart este victoria unui om împotriva sălbăticiiei torționarilor în mâinile cărora căzuse fără să bănuiască o clipă ororile prin care avea să treacă. La 70 de ani de când a fost silit să se predea, Alistair Urquhart a câștigat războiul publicând această carte. Fantomele de pe râul Kwai nu mai sunt sortite să rămână în uitare.

ION M. IONIȚĂ

Capitolul 6

Podul de pe râul Kwai

Japonezii ne-au pus imediat la treabă. Acest tronson al căii ferate urma să se unească în final, mai la nord, cu cel la care lucraserăm noi în Trecătoarea Focul Iadului. Am început să defrișăm jungla, exact așa cum făcuserăm și la Kanyu I, ceea ce era cu siguranță mai ușor decât să ne croim drum prin stâncile și bolovanii din trecătoare, dar era în continuare îngrozitor. Cu aceiași gardieni și ofițeri japonezi care pândeau în jurul nostru era același chin. Brutalitatea, bolile, înfometarea și moartea ne amenințau la fiecare pas.

Când am sosit, în prima seară, tot desculți și în pielea goală, în afară de *jap-happy*, am făcut câteva reparații la colibe; unele erau înclinate în unghiuri ciudate, ca niște versiuni din junglă ale Turnului din Pisa. A trebuit să înlocuim frunzele de pe acoperișuri. Cu sau fără voia noastră, am ocupat în colibe aceleași locuri ca și în prima tabără. Rutina și familiaritățile le dădeau oamenilor foarte multă liniște, oricât de nestatornice sau de trecătoare puteau fi aceste lucruri.

După câteva săptămâni de progres constant, ne apropiam de râul Kwai, peste care japonezii intenționau să ne pună să construim două poduri, primul din lemn și bambus, al doilea din oțel și beton. Urma să fie un proiect ingineresc important,

pe care mă îndoiam că vom reuși să-l realizăm în starea în care eram și cu uneltele de care dispuneam.

Am continuat să eliberăm drumul pentru linia ferată, în timp ce alte echipe de lucru au mers în junglă să doboare copaci și bambus pentru schelărie.

Atunci s-a produs dezastrul. Din cauza dizenteriei, într-o noapte, m-am trezit. Am alergat pe întuneric spre latrine, ținându-mă cu mâinile de burta care mă durea îngrozitor, dar, la întoarcere, m-a oprit un gardian coreean. Apăruse din întunecimea pădurii și m-a luat prin surprindere. Îmi tot spunea ceva în față. Nu înțelegeam nimic. La început, am crezut că mă muștră pentru că nu îl salutasem, dar nu-l văzusem pe individ. Vorbea în continuare ca un nebun, arătând în jos, la abdomenul meu. Spre oroarea mea, mi-am dat seama că se excita.

— Facem, facem, spunea întruna, încercând să mă înhațe.

— Nu! am strigat la el.

— Facem, facem tu, mine.

— Nu, i-am spus din nou cu hotărâre.

A încercat din nou să mă înșface, așa că l-am lovit fără ezitare, desculț cum eram, cât am putut de tare, chiar între picioare. S-a prăbușit urlând de durere.

Am luat-o la goană spre colibă, dar urletele lui au atras o mulțime de alți paznici. Din nefericire, m-am lovit chiar de într-unul dintre ei. M-a prins și, înainte să-mi dau seama ce se întâmplă, s-au năpustit asupra mea din toate direcțiile. M-au lovit cu patul puștii și cu pumnii până am căzut la pământ. Cineva m-a împuns cu baioneta în spate. M-au lovit cu bocancii și cu pumnii, după care m-au ridicat și m-au târât în fața colibeii ofițerilor japonezi. Rănile de pe față și de la cap îmi sângerău; îl așteptam pe interpret, care fusese chemat. Un subofițer a continuat să mă bată, doborându-mă la pământ. De fiecare

dată când cădeam, mă obliga să mă ridic din nou. În cele din urmă, au sosit interpretul și, împreună cu el, comandantul taberei, temutul Prinț Negru. Am fost absolut îngrozit. Pe toată durata captivității mele, mă străduisem să stau departe de brutalii gardieni japonezi, iar acum beneficiam de atenția personală a celui mai sadic om din lagăr. Toți gardienii stăteau în poziție de drepti, iar comandantul l-a pus pe coreean să-și prezinte propria versiune despre cele întâmplate. Bineînțeles că acesta a omis partea cu avansurile sexuale.

Când a terminat, comandantul m-a întrebat de ce l-am atacat pe gardian. Le-am spus adevărul. Interpretul a transmis povestea mea, iar când a terminat, Prințul Negru a început să răcnească la toți, fără excepție. Nu știam ce se întâmplă. Știam doar că dădusem de belea. L-au luat pe coreean de acolo, iar pe mine m-au dus în fața postului de gardă, unde am fost silit să stau în poziție de drepti. Chinuit de durere, cu degetele de la picioare strivite, mă clătinam, simțind cum mă părăsesc puterile. De fiecare dată când eram pe punctul să cad, se pornea o ploaie de lovituri aplicate cu patul armei la rinichi și mă îndreptam la loc. Fiecare minut al acelei nopți a fost o tortură. Pe lângă durere, mai erau bâzâitul și mușcăturile neconținute ale insectelor de noapte care abundau în lagăr.

La răsăritul soarelui, oamenii s-au adunat pentru masă și pentru apel, după care au plecat la lucru, la calea ferată. Pe mine, gardienii m-au oprit. Când s-a luminat de ziuă, eram cu totul răvășit. Soarele îmi ardea trupul lipsit de apărare, iar când îmi pierdeam cunoștința, cei care mă păzeau aruncau găleți de apă peste mine și mă loveau cu piciorul ca să iau poziție de drepti.

Așa au trecut, unul după altul, mai multe ceasuri. Erau neobosiți. Ochii tumefiați mi se închiseseră, fața o simțeam umflată, iar sângele îmi curgea din cap, din trup și din picioare.

Corpul îmi ardea în soarele necruțător, iar singura apă pe care o primeam era din gălețile cu care mă readuceau în simțire atunci când mă prăbușeam de epuizare și de căldură. Mă rugam să se termine totul, mă rugam să-mi tragă un glonț în cap. Dar ei nu, au continuat să mă tortureze și să se joace de-a șoarecele și pisica.

A venit apusul soarelui. Camarazii s-au întors, evitând să mă privească – semn clar că situația mea era gravă. Nimeni nu-mi arăta niciun semn de simpatie sau de îngrijorare, căci, făcând astfel, ar fi riscat ei înșiși represalii. Toată noaptea aceea răco-roasă am fost lovit cu piciorul și bătut. Am avut halucinații și am simțit că îmi pierd mințile. Ticăloșii aceia nu meritau să trăiască – așa credeam eu atunci. Toată noaptea am stat mai mult pe jos decât în picioare și am fost udat cu apă din râu.

Dimineață, comandantul meu a venit la Prințul Negru ca să protesteze în numele meu. Era un om foarte viteaz și, după cum era de așteptat, a fost palmuit cu sălbăticie pentru intervenția lui. După ce oamenii au plecat la lucru, Prințul Negru a pus doi gardieni să mă ducă la gaura neagră. Mi s-a strâns inima. Știam că majoritatea celor ținuți acolo, de regulă, vreme de trei sau patru săptămâni, nu mai ieșeau vii. Și chiar dacă ieșeau, nu mai erau decât niște epave care nu-și mai reveneau pe deplin niciodată. Gardienii m-au aruncat într-una dintre cuștile de bambus. Cu genunchii îndoiți, m-am sprijinit cu spatele ridicat și cu brațele în lateral, în timp ce ei au împins ușa ca să se închidă. Întunericul și murdăria rămasă de la ocupații anteriori m-au învăluit imediat. Stăteam în genunchi și suspinam, pierzându-mi din când în când cunoștința.

Tabla ondulată, care acoperea cușca pe jumătate îngropată în pământ, sporea căldura sufocantă. Pe întuneric, sentimentul de izolare era cumplit. De durere și de epuizare, îmi pierdusem mințile pe jumătate.